

Předkládání informací a dokladů o skutečném majiteli vybraného dodavatele po 1. 6. 2021

Tento dokument slouží k bližšímu vysvětlení legislativního rámce předmětné problematiky a poskytnutí základních informací o právech a povinnostech zadavatele a vybraného dodavatele, které s předkládáním informací a dokladů o skutečném majiteli souvisí.

Povinnost zjišťovat skutečného majitele se uplatní v zadávacích řízeních jak v podlimitním tak v nadlimitním režimu, včetně zjednodušeného podlimitního řízení (a to na základě § 53 odst. odst. 6 ZZVZ, který stanoví povinnost postupovat podle § 122 ZZVZ). Povinnost zjišťovat skutečné majitele vybraného dodavatele se však neuplatní při zadávání veřejné zakázky ve zjednodušeném režimu, tedy při postupu podle části páté ZZVZ.

Dne 17. 12. 2020 byl pod číslem 527/2020 Sb., vyhlášen zákon, kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákony související s přijetím zákona o evidenci skutečných majitelů a zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů.

Dne 3. 2. 2021 pak byl pod číslem 37/2021 Sb., vyhlášen zákon o evidenci skutečných majitelů (dále také „ZESM“).

V souvislosti se zmiňovanými legislativními změnami dojde s účinností od 1. 6. 2021 k:

- změně definice skutečného majitele,
- podstatným změnám ve fungování evidence skutečných majitelů,
- změně postupu zadavatele při zjišťování skutečného majitele,
- rozšíření možností ukončení závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku.

Ve vztahu k novelizaci ustanovení § 122 ZZVZ nebyla přijata přechodná ustanovení, platí tedy, že pokud ke zjišťování skutečného majitele dochází po 1. 6. 2021 uplatní se na postup zadavatele nová právní úprava, a to bez ohledu na to, kdy bylo zadávací řízení zahájeno.

Z časového hlediska je pro určení skutečného majitele rozhodný aktuální stav v době, kdy zadavatel údaje o skutečném majiteli zjišťuje v evidenci skutečných majitelů (popřípadě v okamžiku, kdy dodavatel tyto informace nebo doklady poskytuje na základě § 122 odst. 5 ZZVZ).

I. Pojem skutečný majitel¹

Dochází ke zrušení dosavadní definice skutečného majitele obsažené v ustanovení § 4 odst. 4 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a jejímu nahrazení definicí novou. Pojem skutečný majitel je nově definován v § 2 písm. c) až e) ZESM (a blíže vymezen v § 3 až 7 ZESM). Skutečným majitelem je každá fyzická osoba, která je koncovým příjemcem nebo osobou s koncovým vlivem.

Podstatné jsou tak nové pojmy „koncový příjemce“ a „osoba s koncovým vlivem“. Pozici skutečného majitele lze naplnit i pouze jednou z uvedených charakteristik. Skutečnými majiteli mohou být fyzické osoby, které naplní vymezení pouze koncového příjemce nebo pouze osoby s koncovým vlivem (v praxi však skutečný majitele často naplní oba prvky současně).

¹ Podrobněji viz § 3 až § 6 zákona o evidenci skutečných majitelů a důvodová zpráva

A) Koncový příjemce

Podle § 2 písm. c) ZESM je koncovým příjemcem osoba, která může mít přímo nebo nepřímo prostřednictvím jiné osoby nebo právního uspořádání podstatnou část z celkového majetkového prospěchu tvořeného při činnosti nebo likvidaci právnické osoby nebo tvořeného při správě nebo zániku právního uspořádání (dále jen „prospěch“), a tento prospěch dále nepředává.

Kdo je koncovým příjemcem dále přibližuje § 3 ZESM:

(1) Koncovým příjemcem právnické osoby je každá osoba, která může přímo nebo nepřímo získávat více než 25 % z celkového majetkového prospěchu tvořeného při činnosti nebo likvidaci právnické osoby, a tento prospěch dále nepředává; má se za to, že prospěch předáván není.

(2) Koncovým příjemcem obchodní korporace je každá osoba, která má přímo nebo nepřímo právo na podíl na zisku, jiných vlastních zdrojích nebo likvidačním zůstatku obchodní korporace (dále jen „podíl na prospěchu“) větší než 25 %, a tento podíl na prospěchu dále nepředává; má se za to, že podíl na prospěchu předáván není.

(3) Pro účely výpočtu výše nepřímého podílu na prospěchu se v případě

a) řetězení podílů na prospěchu, na které mají právo navázané osoby nebo právní uspořádání, násobí a

b) větvení součiny podílů na prospěchu z jednotlivých řetězení sčítají.

B) Osoba s koncovým vlivem

Podle § 2 písm. d) ZESM je osobou s koncovým vlivem osoba, která může bez pokynů jiného přímo nebo nepřímo uplatňovat rozhodující vliv v právnické osobě nebo na správu právního uspořádání.

Kdo je osobou s koncovým vlivem v obchodní korporaci a o kom se lze domnívat, že je osobou s koncovým vlivem dalších korporací, přibližuje § 4 ZESM:

(1) Osoba s koncovým vlivem v obchodní korporaci je každá fyzická osoba, která je ovládající osobou podle zákona upravujícího právní poměry obchodních korporací.

(2) Má se za to, že osobou s koncovým vlivem v jiné než obchodní korporaci a v bytovém nebo sociálním družstvu je každá fyzická osoba, která je členem jejich statutárního orgánu.

(3) Na to, že fyzická osoba je osobou s koncovým vlivem v korporaci, ukazuje její přímý nebo nepřímý podíl na hlasovacích právech, který významně převyšuje podíly na hlasovacích právech ostatních osob, zejména je-li větší než 25 %.

(4) Pro účely výpočtu výše nepřímého podílu na hlasovacích právech se v případě

a) řetězení podílů na hlasovacích právech, které mají navázané osoby nebo právní uspořádání, násobí, přičemž, s výjimkou podílu na hlasovacích právech v korporaci, která je předmětem výpočtu, se jako

1. 100% počítají podíly na hlasovacích právech zakládající domněnku ovládnutí podle zákona upravujícího právní poměry obchodních korporací a

2. 0% počítají podíly neuvedené v bodě 1,

b) větvení součiny podílů na hlasovacích právech z jednotlivých řetězení sčítají.

Nová právní úprava uvádí v § 7 ZESM také uzavřený výčet osob, u kterých platí, že skutečného majitele nemají:

- a) stát a územní samosprávný celek,
- b) dobrovolný svazek obcí,
- c) státní příspěvková organizace a příspěvková organizace územního samosprávného celku,
- d) školská právnická osoba zřízená státem, územním samosprávným celkem nebo dobrovolným svazkem obcí,
- e) veřejná výzkumná instituce,
- f) právnická osoba zřízená zákonem nebo mezinárodní smlouvou,
- g) státní podnik a národní podnik,
- h) okresní a regionální komora nebo začleněné společenstvo podle jiného zákona,
- i) evropské seskupení pro územní spolupráci,
- j) politická strana a politické hnutí,
- k) církev a náboženská společnost a ostatní právnické osoby podle zákona upravujícího církev a náboženské společnosti,
- l) odborová organizace a organizace zaměstnavatelů,
- m) honební společenstvo,
- n) společenství vlastníků jednotek,
- o) právnická osoba, ve které má přímo nebo nepřímo veškeré podíly na prospěchu a hlasovacích právech Česká republika, kraj nebo obec, a
- p) obecně prospěšná společnost a ústav, jejichž zakladatelem je Česká republika, kraj nebo obec.

V takovém případě zadavatel z povahy věci skutečného majitele nezjišťuje (viz rovněž bod IV).

II. Povinnosti zadavatele – obsah zadávací dokumentace

Již 1. 1. 2018 došlo ke zrušení ustanovení § 104 odst. 2 ZZVZ, zadavatel tedy není povinen v zadávací dokumentaci vymezit požadavek na identifikaci skutečných majitelů a dokladů, které prokazují jejich vztah k dodavateli. Modifikovaný obsah ustanovení § 104 odst. 2 ZZVZ byl přesunut do ustanovení § 122 odst. 5 ZZVZ, které je pak od 1. 6. 2021 novelizováno (viz dále). Změna však nemá žádný dopad na povinný obsah zadávací dokumentace.

Současně podle § 103 odst. 1 písm. d) ZZVZ platí, že zadavatel může v zadávací dokumentaci požadovat předložení údajů o majetkové struktuře účastníka zadávacího řízení nebo jeho poddodavatele. Jde zde o možnost, nikoli povinnost zadavatele. Na základě tohoto ustanovení může zadavatel požadovat i jiné údaje, než jsou uvedeny v § 122 odst. 4 a 5 ZZVZ a může tak učinit nejenom ve vztahu k vybranému dodavateli, ale i ve vztahu ke všem účastníkům zadávacího řízení. V případě, že se zadavatel rozhodne této možnosti využít, musí v zadávací dokumentaci blíže specifikovat, které údaje požaduje. Dodavatelé jsou pak povinni tyto doklady předložit ve svých

nabídkách. I v tomto případě se však u vybraného dodavatele zjišťuje skutečný majitel postupem podle § 122 ZZVZ.

III. Povinnost zadavatele – zjištění údajů o skutečném majiteli

Výše uvedenou novelou provedenou zákonem č. 527/2020 Sb. dochází k 1. 6. 2021 ke změně ustanovení § 122 ZZVZ odstavců 4, 5 a 7, kdy dochází ke změně postupu zadavatele při zjišťování skutečných majitelů vybraného dodavatele. Zjišťování skutečného majitele bude nově probíhat odlišně v případě, kdy bude vybraným dodavatelem česká právnická osoba a v případě, kdy bude vybraným dodavatelem zahraniční právnická osoba.

Od 1. 6. 2021 tak ustanovení § 122 ZZVZ zní takto:

§ 122

Výběr dodavatele

(1) Zadavatel je povinen vybrat k uzavření smlouvy účastníka zadávacího řízení, jehož nabídka byla vyhodnocena jako ekonomicky nejvýhodnější podle výsledku hodnocení nabídek nebo výsledku elektronické aukce, pokud byla použita.

(2) Pokud je v zadávacím řízení jediný účastník zadávacího řízení, může být zadavatelem vybrán bez provedení hodnocení.

(3) Zadavatel odešle vybranému dodavateli výzvu k předložení

a) originálů nebo ověřených kopií dokladů o jeho kvalifikaci, pokud je již nemá k dispozici, a

b) dokladů nebo vzorků, jejichž předložení je podmínkou uzavření smlouvy, pokud si je zadavatel vyhradil podle § 104.

(4) U vybraného dodavatele, je-li českou právnickou osobou, zadavatel zjistí údaje o jeho skutečném majiteli podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů (dále jen "skutečný majitel") z evidence skutečných majitelů podle téhož zákona (dále jen "evidence skutečných majitelů"). Zjištěné údaje zadavatel uvede v dokumentaci o zadávacím řízení. Pro tyto účely umožní Ministerstvo spravedlnosti zadavateli získat způsobem umožňujícím dálkový přístup z evidence skutečných majitelů úplný výpis platných údajů a údajů, které byly vymazány bez náhrady nebo s nahrazením novými údaji podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů; pro účely výkonu dozoru podle části třinácté hlavy II umožní takový přístup Ministerstvo spravedlnosti také Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

(5) Vybraného dodavatele, je-li zahraniční právnickou osobou, zadavatel ve výzvě podle odstavce 3 vyzve rovněž k předložení výpisu ze zahraniční evidence obdobné evidenci skutečných majitelů nebo, není-li takové evidence,

a) ke sdělení identifikačních údajů všech osob, které jsou jeho skutečným majitelem, a

b) k předložení dokladů, z nichž vyplývá vztah všech osob podle písmene a) k dodavateli; těmito doklady jsou zejména

1. výpis ze zahraniční evidence obdobné veřejnému rejstříku,
2. seznam akcionářů,
3. rozhodnutí statutárního orgánu o vyplacení podílu na zisku,

4. společenská smlouva, zakladatelská listina nebo stanovy.

(6) V případě výzvy podle odstavce 3 nebo 5 se postupuje podle § 46 odst. 1 obdobně.

(7) Zadavatel vyloučí vybraného dodavatele,

a) je-li českou právnickou osobou, která má skutečného majitele, pokud nebylo podle odstavce 4 možné zjistit údaje o jeho skutečném majiteli z evidence skutečných majitelů; k zápisu zpřístupněnému v evidenci skutečných majitelů po odeslání oznámení o vyloučení dodavatele se nepřihlíží,

b) který nepředložil údaje, doklady nebo vzorky podle odstavce 3 nebo 5, nebo

c) u kterého výsledek zkoušek vzorků neodpovídá zadávacím podmínkám.

IV. Povinnost zadavatele – zjištění údajů o skutečném majiteli vybraného dodavatele, který je českou právnickou osobou

V souladu s ustanovením § 122 odst. 4 ZZVZ je zadavatel povinen zjistit údaje o skutečném majiteli vybraného dodavatele, je-li českou právnickou osobou (s výjimkou právnických osob, které skutečného majitele nemají), přímo z evidence skutečných majitelů, která je v souladu s ustanovením § 11 ZESM informačním systémem veřejné správy, jehož správce je Ministerstvo spravedlnosti. Evidence je vedena příslušnými soudy.

Zásadní změnou, kterou přináší nová právní úprava, je umožnění veřejného přístupu k některým údajům o skutečném majiteli prostřednictvím internetových stránek Ministerstva spravedlnosti. V souladu s § 14 odst. 1 ZESM tak bude veřejně přístupný částečný výpis platných údajů:

a) o skutečném majiteli právnické osoby v rozsahu

1. jména, státu bydliště, roku a měsíce narození, státního občanství skutečného majitele,

2. údajů podle § 13 písm. b), c), f) a g) a

3. popřípadě dalších údajů podle § 13 písm. a), k jejichž uveřejnění skutečný majitel udělil souhlas, nebo dalších údajů, které již jsou uveřejněny ve veřejném rejstříku a byly automaticky propřány podle § 37 nebo 38,

b) o skutečném majiteli právního uspořádání v rozsahu údajů podle § 13 písm. a), k jejichž uveřejnění skutečný majitel udělil souhlas, nebo údajů, které již jsou uveřejněny v evidenci svěrenských fondů a byly automaticky propřány podle § 37,

c) podle § 13 písm. h) a i),

d) podle § 13 písm. d) a e), jejichž uveřejnění navrhla nebo o ně žádala evidující osoba, anebo které jsou výsledkem automatického průpisu podle § 37 nebo 38, a

e) podle § 13 písm. j) až l), pokud se týkají údajů podle odstavce 1 písm. a) až d).

Veřejně přístupné tak bude především jméno, stát bydliště, rok a měsíc narození a státní občanství skutečného majitele právnické osoby. Tyto údaje budou pro účely § 124 odst. 3 ZZVZ, tedy posouzení střetu zájmů, zpravidla dostačující (tj. zadavatel bude již na základě veřejně přístupných údajů schopen posoudit případný střet zájmů) a nebude tak nezbytné získat úplný výpis údajů postupem podle § 16 odst. 2 ZESM.

Pro účely zjištění údajů o skutečném majiteli však i nadále umožní Ministerstvo spravedlnosti zadavateli způsobem umožňujícím dálkový přístup z evidence skutečných majitelů získat úplný výpis platných údajů a údajů, které byly vymazány bez náhrady nebo s nahrazením novými údaji podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů, a to na základě § 122 odst. 4 ZZVZ. Tohoto oprávnění může zadavatel využít např. v případech, kdy vzniknou pochybnosti o identitě skutečného majitele.

V případě dálkového přístupu pro vybrané subjekty dochází ke změnám především při ztotožňování oprávněných přistupujících fyzických osob. Stávající režim tzv. jedinečných identifikátorů (tzv. JIOO kódů) se opouští². Oprávněné osoby prokazují svoji totožnost prostřednictvím nástrojů elektronické identifikace (např. elektronický občanský průkaz nebo NIA ID). Žádosti o zřízení dálkového přístupu vyřizuje Ministerstvo spravedlnosti; žádosti bude možné zasílat pouze v elektronické formě. Stejně jako doposud bude možné v případě orgánů veřejné moci dálkově přistupovat k neveřejným údajům v evidenci skutečných majitelů za využití služeb JIP/KAAS.³

Údaje zjištěné z evidence údajů o skutečných majitelích je pak zadavatel povinen uvést v dokumentaci o veřejné zakázce. Tuto povinnost zadavatel může splnit buď tím, že výpis z evidence (pokud nedocházelo ke zjišťování v neveřejné části evidence skutečných majitelů, postačí částečný výpis) založí do dokumentace o veřejné zakázce, nebo zjištěné údaje zaznamená v dokumentaci o veřejné zakázce (v kterékoli její části, není tedy nutné, aby tak učinil v samostatném dokumentu).

Změnou úpravy v § 122 ZZVZ nejsou dotčena obecná ustanovení ZZVZ o dokladech a zjišťování údajů zadavatelem. Nadále tedy platí, že zadavatel obecně není povinen si informace zjištěné v evidenci skutečných majitelů dále ověřovat nebo si sám opatřovat další informace či doklady. Zadavatele však s ohledem na § 39 odst. 5 ZZVZ může ověřovat věrohodnost poskytnutých údajů, a to zejména v situaci, kdy nabyde podezření, že údaje uvedené v evidenci skutečných majitelů neodpovídají skutečnosti. V takovém případě může po dodavateli také postupem podle § 46 ZZVZ požadovat další informace či doklady, nebo si je opatřit sám. V případě, že by dodavatel objasnění nebo doplnění zadavateli na výzvu neposkytl, byl by pak zadavatel oprávněn dodavatele vyloučit na základě § 48 odst. 2 písm. b) ZZVZ.

Jak bylo uvedeno výše, ZESM v § 7 vymezuje okruh subjektů, u kterých platí, že skutečného majitele nemají. V takovém případě je tak z povahy zřejmé, že není možné skutečného majitele zjišťovat a nedojde ani k posuzování střetu zájmů ve vztahu ke skutečnému majiteli postupem podle § 124 odst. 3 ZZVZ - to však nevylučuje případný střet zájmů ve vztahu k jiným osobám a aplikaci § 44 či § 48 odst. 5 písm. b) ZZVZ.

V. Povinnost zadavatele – vyloučení vybraného dodavatele, který je českou právnickou osobou

Pokud nahlédnutím do evidence skutečných majitelů údaje o skutečných majitelích zjistit nelze (na základě § 14 odst. 2 ZESM Ministerstvo spravedlnosti umožní na svých internetových stránkách také získání potvrzení o tom, že v evidenci skutečných majitelů není o skutečném majiteli právnické osoby nebo právního uspořádání veden žádný údaj), postupuje zadavatel podle § 122 odst. 7 písm. a) ZZVZ a má povinnost vybraného dodavatele, který je českou právnickou osobou, která má skutečného majitele, ze zadávacího řízení vyloučit. Povinnost vyloučení se ale nevztahuje na právnické osoby, které skutečného majitele nemají ve smyslu § 7 ZESM, neboť v takovém případě podmínka vyloučení podle § 122 odst. 7 písm. a) ZZVZ není naplněna.

[2 Stávající jedinečné identifikátory \(tzv. JISM a JIOO kódy\) zůstanou v platnosti do 1. 9. 2021.](#)

³ Zdroj a další podrobnosti viz <https://esm.justice.cz/ias/issm/rejstrik>

U české právnické osoby tak od 1. 6. 2021⁴ již nebude možné, aby dodavatel identifikoval svého skutečného majitele až na výzvu zadavatele podle § 122 odst. 3 ZZVZ

Ustanovení § 122 odst. 7 ZZVZ výslovně stanoví, že k zápisu zpřístupněnému v evidenci skutečných majitelů po odeslání oznámení o vyloučení dodavatele se nepřihlíží. Odeslání oznámení o vyloučení na základě § 127 odst. 7 ZZVZ je tak nejzazším okamžikem, do kterého musí vybraný dodavatel zajistit zpřístupnění údajů o skutečném majiteli v evidenci skutečných majitelů. K pozdějšímu zpřístupnění údajů nebude moci zadavatel přihlížet a dodavatel se na takové zpřístupnění nebude moci úspěšně odvolávat v případě námitek proti svému vyloučení. Nová právní úprava však nevylučuje, aby ke zpřístupnění údajů o skutečném majiteli došlo v průběhu zadávacího řízení, musí však k němu dojít před okamžikem odeslání oznámení o vyloučení dodavatele.

VI. Povinnost zadavatele – zjištění skutečného majitele vybraného dodavatele, který je zahraniční právnickou osobou

V případě, že je vybraný dodavatel zahraniční právnickou osobou, postupuje zadavatel podle ustanovení § 122 odst. 5 ZZVZ. Zadavatel tedy postupuje tak, že ve výzvě podle § 122 odst. 3 ZZVZ požaduje také předložení výpisu z evidence obdobné evidenci skutečných majitelů nebo, není-li takové evidence, sdělení identifikačních údajů všech osob, které jsou jeho skutečným majitelem a předložení dokladů, z nichž vyplývá vztah skutečného majitele k dodavateli. Právní úprava obsahuje demonstrativní výčet dokladů, kterými může být vztah skutečného majitele a vybraného dodavatele doložen.

Těmito doklady jsou zejména výpis ze zahraniční evidence obdobné veřejnému rejstříku; seznam akcionářů; rozhodnutí statutárního orgánu o vyplacení podílu na zisku; společenská smlouva, zakladatelská listina nebo stanovy. V souladu s ustanovením § 122 odst. 6 ZZVZ postupuje zadavatel v případě výzvy obdobně podle § 46 odst. 1 ZZVZ, musí tedy dodavateli poskytnout přiměřenou lhůtu pro poskytnutí požadovaných informací a dokladů. Zadavatel je také oprávněn stanovenou lhůtu prodloužit či prominout její zmeškání, případně výzvu opakovat.

VII. Povinnosti vybraného dodavatele, který je zahraniční právnickou osobou – poskytnutí informací a dokladů na základě výzvy zadavatele

Vybraný dodavatel, který je zahraniční právnickou osobou, je na základě výzvy zadavatele povinen předložit výpis ze zahraniční evidence obdobné evidenci skutečných majitelů nebo, není-li takové evidence, k předložení informací a dokladů podle § 122 odst. 5 písm. a) a b) ZZVZ. Nepředložení požadovaných informací a dokladů je sankcionováno vyloučením účastníka zadávacího řízení.

Je-li v zemi sídla vybraného dodavatele vedena evidence obdobná evidenci skutečných majitelů (např. obdobná evidence v jiném členském státu EU) je vybraný dodavatel povinen zadavateli předložit výpis z takové evidence. Pokud by zahraniční evidence skutečných majitelů umožňovala neomezený dálkový přístup, lze na základě § 45 odst. 4 ZZVZ výpis nahradit odkazem na informace vedené v této evidenci. Takový odkaz musí obsahovat internetovou adresu a údaje pro přihlášení a vyhledání požadované informace, jsou-li takové údaje nezbytné. Za neomezený dálkový přístup lze považovat pouze přístup bezplatný.

V případě, že v zemi sídla vybraného dodavatele není vedena evidence obdobná evidenci skutečných majitelů, je vybraný dodavatel oprávněn na výzvu reagovat předložením informací a dokladů podle §

⁴ Nutno upozornit na skutečnost, že po 1. 6. 2021 je zadavatel povinen postupovat podle novelizovaného ustanovení § 122 ZZVZ, není tedy rozhodující okamžik zahájení zadávacího řízení, ve kterém je skutečný majitel zjišťován, ale okamžik, kdy k zjišťování údajů o skutečném majiteli dochází.

122 odst. 5 písm. a) a b) ZZVZ. V takovém případě poskytne zadavateli identifikační údaje svých skutečných majitelů (viz bod I). Identifikační údaji se v souladu s ustanovením § 28 odst. 1 písm. g) ZZVZ pro účely ZZVZ v případě fyzických osob rozumí jméno nebo jména a příjmení. Vybraný dodavatel dále předloží doklady, ze kterých bude vyplývat vztah skutečných majitelů k dodavateli. Zákon v ustanovení § 122 odst. 5 písm. b) uvádí demonstrativní výčet dokladů, kterými bude tento vztah dokládán nejčastěji:

- výpis z obchodního rejstříku nebo jiné obdobné evidence,
- seznam akcionářů,
- rozhodnutí statutárního orgánu o vyplacení podílu na zisku,
- společenská smlouva, zakladatelská listina nebo stanovy.

Vybraný dodavatel je tak oprávněn předložit některý z dokladů uvedených v zákoně, nebo doklad jiný, který dokazuje vztah k jeho konkrétním skutečným majitelům. Zákon výslovně vyžaduje, aby byl vztah prokazován prostřednictvím „dokladů“, není tak možné nahrazování existujících dokladů čestným prohlášením. S ohledem na skutečnost, že struktura vztahu mezi dodavatelem a skutečným majitelem může být složitá, nelze poskytnout vyčerpávající výčet dokladů, kterými lze tento vztah dokladovat. Lze předpokládat, že nejčastěji budou využívány právě výše vyjmenované doklady. Zadavatel není oprávněn předem omezovat dodavatele ve volbě dokladů, které k prokázání skutečného majitele zvolí.

Předložení dokladů je povinností dodavatele. Je tak jeho zodpovědností předložit doklady nezbytné pro to, aby byl zadavatel schopen ověřit existenci vztahu mezi skutečným majitelem a vybraným dodavatelem.

Zákon nevyžaduje, aby vybraný dodavatel na základě výzvy podle § 122 odst. 3 resp. § 122 odst. 5 ZZVZ rozkrýval celou svoji vlastnickou a řídicí strukturu nad rámec předložení dokladů prokazujících vztah skutečných majitelů k vybranému dodavateli. Možnost požadovat předložení údajů o vlastnické a řídicí struktuře účastníka zadávacího řízení je regulována samostatně ustanovením zákona § 103 odst. 1 písm. d) ZZVZ (viz výše bod II).

Na dodavatelem předkládané doklady, včetně výpisu ze zahraniční evidence obdobné evidenci skutečných majitelů, se vztahují obecná pravidla vymezená v § 45 ZZVZ. Lze tedy především předkládat prosté kopie dokladů, překlady se ověřují pouze v případě pochybností, doklady lze nahradit odkazem na informace uvedené v informačních systémech veřejné správy. Platí také, že pokud dodavatel není z důvodů, které mu nelze přičítat, schopen předložit požadovaný doklad (například výpis z evidence obdobné evidenci skutečných majitelů), je oprávněn předložit jiný rovnocenný doklad. Ve vztahu k předkládaným dokladům ZZVZ nestanoví požadavek na jejich maximální stáří (neuplatní se § 86 odst. 5 ZZVZ, neboť ten se týká pouze základní a profesní kvalifikace, nikoli prokazování skutečného majitele). Je však nutné předkládat doklady odpovídající aktuálnímu stavu.

VIII. Povinnost zadavatele - posouzení dokladů poskytnutých na výzvu vybraným dodavatelem, který je zahraniční právnickou osobou

V případě dodavatele se sídlem v zemi, kde je vedena evidence obdobná evidenci skutečných majitelů kontroluje zadavatel, zda mu byl předložený výpis z takové evidence. Pokud tomu tak není, je zadavatel v souladu s § 122 odst. 7 ZZVZ povinen jej vyloučit; to neplatí v případě, kdy dodavatel

postupuje podle § 45. odst. 2 ZZVZ, neboť z důvodů, které mu nelze přičítat, není schopen výpis evidence předložit.

V případě dodavatele se sídlem v zemi, kde není vedena evidence obdobná evidenci skutečných majitelů, je zadavatel povinen posoudit vybraným dodavatelem na základě výzvy předložené informace a doklady. V rámci jejich posuzování zadavatel posuzuje, zda předložené doklady skutečně dokládají vztah skutečných majitelů k vybranému dodavateli.

V případě, že vybraný dodavatel nepředloží požadované informace (identifikační údaje skutečných majitelů) a doklady (doklady z nichž vyplývá vztah mezi vybraným dodavatelem a skutečným majitelem), je zadavatel v souladu s § 122 odst. 7 ZZVZ povinen jej vyloučit. Důvodem k vyloučení je také situace, kdy předložené dokumenty nebudou dokládat vztah mezi dodavatelem a označenými skutečnými majiteli, nebo budou předloženy nepravdivé údaje či dokumenty. Zadavatel je v souladu s ustanovením § 46 odst. 1 ZZVZ také oprávněn (nikoli povinen) výzvu opakovat, či požadovat doplnění nebo vysvětlení již předložených dokladů a informací.

IX. Okamžik odeslání oznámení o výběru dodavatele

Ve vztahu k okamžiku odeslání oznámení o výběru dodavatele nutno zmínit, že zadavatel je oprávněn oznámení o výběru dodavatele odeslat i dříve, než zjistí nebo než jsou mu poskytnuty informace a doklady o skutečných majitelích, za předpokladu, že již disponuje všemi informacemi, které jsou povinnou součástí oznámení o výběru dle § 123 ZZVZ. V případě, že bude vybraný dodavatel vyloučen, bude však zadavatel muset oznámení o výběru dodavatele vypracovat a odeslat opakovaně.

X. Vyloučení vybraného dodavatele pro střet zájmů

Na základě ustanovení § 124 odst. 3 ZZVZ je pak zadavatel v případě, že na základě informací zjištěných podle § 122 odst. 4 nebo 5 ZZVZ zjistí, že došlo ke střetu zájmů podle § 44 odst. 2 a 3 ZZVZ, povinen vybraného dodavatele ze zadávacího řízení vyloučit. Současně platí obecná povinnost zadavatele postupovat tak, aby nedocházelo ke střetu zájmů, stanovená v § 44 odst. 1 ZZVZ. Zadavatel tedy musí reagovat na zjištěný střet zájmů, i pokud ho zjistí jiným způsobem, nebo z jiných zdrojů než z informací a dokladů o skutečných majitelích dodavatele. Zjištěný střet zájmů, včetně uvedení osob, kterých se týká a přijatých opatření, je zadavatel povinen uvést v písemné zprávě - viz § 217 odst. 1 písm. l) ZZVZ.

XI. Zvláštní postupy podle části šesté ZZVZ

a) Rámcová dohoda

V souladu s ustanovením § 131 odst. 2 ZZVZ uzavírá zadavatel rámcovou dohodu na základě zadávacího řízení. Zadavatel je oprávněn použít takové zadávací řízení, které by byl oprávněn použít na veřejnou zakázku obdobného předmětu a předpokládané hodnoty. Zadavatel tak tedy postupuje v souladu s pravidly, která jsou stanovená pro konkrétní zadávací řízení. Postupuje-li tedy v zadávacím řízení podle části třetí nebo čtvrté, aplikuje se na jeho postup ustanovení § 122 ZZVZ a dochází ke zjišťování skutečných majitelů. Je-li rámcová dohoda uzavírána s více dodavateli, uplatní se postup podle § 122 ZZVZ vůči všem vybraným dodavatelům.

Při zadávání jednotlivých veřejných zakázek na základě rámcové dohody pak zadavatel postupuje podle § 134 nebo § 135 ZZVZ, nepostupuje již tedy v zadávacím řízení. Před uzavřením smlouvy na jednotlivá plnění zadávaná na základě rámcové dohody se tak § 122 ZZVZ neuplatní, zadavatel tedy není povinen opakovaně zjišťovat informace o skutečném majiteli.

b) Dynamický nákupní systém

Dynamický nákupní systém je v souladu s ustanovením § 138 odst. 1 druhá věta ZZVZ zaváděn v zadávacím řízení, ve kterém zadavatel postupuje přiměřeně podle pravidel pro užší řízení. Uplatní se tak především pravidla vztahující se k prokázání a posouzení kvalifikace, které probíhá v první fázi procesu zadávání zakázky v užším řízení. Pravidla pro podání nabídek a jejich posuzování se v zadávacím řízení, ve kterém je zaváděn dynamický nákupní systém, však již neuplatní, neboť k podávání nabídek nedochází.

Při zavádění dynamického nákupního systému tak nedochází k podání nabídek a výběru dodavatele, nemůže se tak ani uplatnit § 122 ZZVZ, neboť při přiměřeném uplatnění pravidel pro užší řízení se do fáze výběru dodavatele zadavatel nedostává, nemohou se tak ani přiměřeně uplatnit pravidla pro tuto fázi včetně povinnosti zjišťovat informace o skutečném majiteli.

Zadávání veřejných zakázek v dynamickém nákupním systému se pak řídí § 141 ZZVZ, který zjišťování informací o skutečných majitelích nepožaduje.

Při zavádění dynamického nákupního systému ani při zadávání veřejných zakázek v dynamickém nákupním systému tak není zadavatel povinen vyžadovat informace a doklady o skutečném majiteli.

XII. Ukončení závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku

Do § 223 ZZVZ je dále s účinností od 1. 6. 2021 vkládán nový odstavec 3:

„Zadavatel může závazek ze smlouvy na veřejnou zakázku vypovědět nebo od ní odstoupit bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že o dodavateli byly v průběhu zadávacího řízení uvedeny v evidenci skutečných majitelů nepravdivé údaje; to neplatí, pokud si dodavatel nepravdivosti nebyl a nemohl být vědom, nebo pokud nepravdivost spočívala v chybě psaní či v jiné nepodstatné okolnosti.“

Je vhodné zdůraznit, že ukončit závazek na základě § 223 odst. 3 ZZVZ je oprávněním zadavatele, nikoli jeho povinností. Pokud se zadavatel rozhodne tohoto oprávnění využít, je nezbytné, aby závazek ukončil bez zbytečného odkladu poté, co rozhodné skutečnosti zjistí. Na rozdíl od důvodů pro ukončení závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku uvedených v § 223 odst. 2 písm. a) a b) ZZVZ není nutné posuzovat, zda nepravdivé údaje, resp. absence pravdivých údajů o skutečném majiteli mohla mít vliv na účast vybraného dodavatele v zadávacím řízení či vliv na výběr dodavatele. Tuto skutečnost však zadavatel může zvážit při rozhodování, zda práva na ukončení závazku využije.

(uveřejněno 11. května 2021)